

ŻYCIE gospodarcze

CENA 2 ZŁ

TYGODNIK SPOŁECZNO-GOSPODARCZY
NR 28 (1086) 9 LIPCA 1972 ROKU

ROK XXVII

NASZ KOMENTARZ

PRZYSPIESZENIE dynamiki rozwoju gospodarczego, wywołane przez nową politykę ekonomiczną i społeczną nie tylko utrzymuje się, ale przybiera w b.r. na sile. Wszystko wskazuje na to, że w latach 1971—1972 założenia 2-letniego odzinka 5-latkę zostaną we wszystkich podstawowych dziedzinach dość wydatnie przekroczone. Zaczynając się nieustannie w ubiegłych latach machina gospodarcza nabrała rozpędu w zadziwiająco krótkim czasie, jeżeli uwzględnić nagromadzone w długim okresie schorzenia i dysproporcje o charakterze strukturalnym, które nie sposób usunąć od ręki. Aktywna, ofensywna metoda wychodzenia z załamania gospodarczego już sprawdza się w praktyce, obalając biadołstwo o polskiej niemożności, przywracając rangę ideologii dobrej roboty i wiary we własne siły.

Technicy od gospodarki nie znajdują właściwie dla tej dynamiki uzasadnienia w tradycyjnie analizowanych czynnikach wzrostu, leży ono bowiem w znacznym stopniu poza sferą ściśle gospodarczą, a mianowicie w polegającej się roli czynnika subiektywnego, w nastrojach i postawach ludzi, w nadziejach rozbudzonych przez zwrot polityczny, w formującej się nowej psychice społecznej. Ma ona oczywiście i zaplecze ekonomiczne, i ludzkie zarazem, bo wywodzi się ze stawki na aktywną politykę wzrostu stopy życiowej. Jest to najbardziej zasadnicze nowum polityki ekonomicznej, polegające na odwróceniu zależności z filozofii gospodarczej.

Zauważę mówiliśmy, że wzrost stopy życiowej NASTĄPI w wyniku rozwoju gospodarczego, ale NAIPIERW spełnić trzeba ogromną ilość warunków wstępnych, a POTEM zobaczyć co z tego wyniknie. W rezultacie spożycie traktowane było jako coś w rodzaju strat w bilansie gospodarki narodowej, jako gorsza alternatywa środków przeznaczonych na rozwój dla rozwoju. Psychikę społeczną trzeba było więc karmić powrotem do historii, podobnie jak w czasach najtrudniejszych dla narodu, a ideologię traktować jako namiastkę poprawy warunków bytowych, jako regułę życia ofiarnego, w ascezie.

Obecnie wzrost płac realnych, poprawa warunków społecznych stały się głównym paliwem napędzającym rozwój gospodarki. W ślad za tym dopiero, a nie jako warunek wstępny, wzrastają wymagania w stosunku do SPOŁECZNEJ EFEKTYWNOŚCI GOSPODAROWANIA. Nie stanowią one już tylko warunku wykonania zadań pięcioletnich.

SPOŁECZNA EFEKTYWNOŚĆ

lecia, ale ich przekroczenia. Nabierając wiary we własne siły, dostrzegając, że stać nas na więcej, nabieramy i apetytu i chęci do pracy. W ten sposób powstaje dopiero rzeczywiste społeczne zapotrzebowanie na ekonomię i ekonomistów. Rachunek ekonomiczny, pytanie za ile, jakim kosztem — stają się rzeczywistością nośne społecznie w warunkach wzrostu stopy życiowej, czynią gospodarkę chłonną na innowacje w metodach planowania i zarządzania.

ZMIANY w metodach funkcjonowania gospodarki stały się obecnie nieodzowne nie dlatego, że jest to hobby ekonomistów, że wytworzył się stan wyczekiwania na nie w świadomości społecznej. Są one jednoznacznie i obiektywnie zdeterminowane przez prowadzoną politykę gospodarczą, właśnie dlatego, że jest ona dynamiczna i ofensywna, prowadzona nie na krótką metę, lecz z szeroką perspektywą trwałego, szybkiego i harmonijnego rozwoju.

W polityce tej można wyróżnić dotychczas następujące fazy: 1) przyjęcie założenia, że jedynie społecznie akceptowaną metodą wyjścia z impasu jest wzrost dochodów ludności bez względu na stan wewnętrznej gotowości gospodarki, 2) uzyskanie na tej podstawie wysokiej dynamiki produkcji i aktywności gospodarczej, co umożliwia uchwycenie równowagi w gospodarce i nakreślenie śmiatych perspektyw dalszego rozwoju, 3) kompleksowe opracowanie metod racjonalnego gospodarowania, właściwych dla dojrzałej fazy socjalistycznego rozwoju i konsekwentne ich wdrażanie, jako czynnik komplementarny i wspomagający wysoką dynamikę.

Dwa pierwsze czynniki funkcjonują już w gospodarce i ich skuteczność została w praktyce dowiedziona. W najbliższym czasie, zwłaszcza zaś w roku przyszłym, pierwszorzędne znaczenia nabierają będzie umiarkowanie w gospodarce krwioobiegu czynnika trzeciego, ponieważ od niego właśnie w ogromnej mierze zależy będzie zamknięcie w logiczną całość układu napędowego w gospodarce, to znaczy możliwość otwierania swobodniejszego dopływu tego paliwa rozwoju, jakim jest w gospodarce socjalistycznej wzrost siły nabywczej.

PRZYSPIESZENIE tempa rozwoju produkcji nie wszędzie udało nam się uzyskać przy zachowaniu właściwych relacji między dynamiką produkcji i dynamiką kosztów produkcji. W dłuższym okresie, a tylko w takich kategoriach możemy myśleć o gospodarce, mogłoby to zagrozić samej dynamice. Nie chodzi nam przecież o statystyczne wskaźniki rozwoju gospodarczego, ale o to, w jakim stopniu każdy procent wzrostu produkcji rolnej czy przemysłowej da się przekształcić we wzrost płac i dochodów ludności, znajdujących pokrycie pod względem ilości asortymentu i jakości w towarach rynkowych.

W tych wszystkich przedsiębiorstwach, w których przyrost wartości produkcji nastąpił przede wszystkim w wyniku wzrostu kosztów produkcji, należy zdawać sobie sprawę — mimo wzrostu dostaw w sztukach, metrach czy kilogramach — z ograniczonej korzyści społecznej tego typu rozwoju. Takie metody produkcji KOSZTUJĄ społeczeństwo nie tylko dlatego, że zmniejsza się efektywność produkcji w danym przedsiębiorstwie, ale w szczególności ze względu na wyższe zużycie środków materialnych w przeliczeniu na jednostkę produkcji, często tych, których brak odczuwają równocześnie inne przedsiębiorstwa. W szczególności chodzi o zużycie surowców i materiałów, ogólnie u nas, jak wiadomo, wyższe niż w innych krajach.

Dynamika rozwoju produkcji nie może być uzyskiwana ZA WSZELKĄ CENĘ, niezbędne jest więc systematyczne analizowanie

DOKONCZENIE NA STR. 2

SYSTEM WARTOŚCI SPOŁECZEŃSTWA SOCJALISTYCZNEGO

EDWARD LIPiŃSKI

Revolucja socjalistyczna nie stwarza ostatecznego kształtu socjalizmu. Istnieją poglądy, według których gospodarka socjalistyczna, taka, jaką znamy — a znamy ją w postaci niedoskonałej, w procesie przeobrażeń — będzie się zmieniać przejmując wiele elementów kapitalizmu, z drugiej zaś strony przekształcać się będzie sam kapitalizm w kierunku państwa dobrobytu, gdzie kapitalista pozbawiony będzie funkcji ekonomicznych; poglądy te są teoretycznie błędne. Gospodarka socjalistyczna zmieniając się, bynajmniej nie przejmując kapitalistycznego systemu celów czy wartości, a to jest rzecz zasadnicza.

Socjalizm nie stwarza nowej techniki produkcji, przejmując kapitalistyczną, choć opiera się na całkowicie odmiennej motywacji postępu technicznego, akumulacji, celów produkcji. Odmienność motywacji wynika z odmienności systemu wartości.

ISTOTĘ socjalistycznej gospodarki planowej stanowi fakt, że wychodząc z podstawowego założenia tej gospodarki, zaspokajania różniących potrzeb społeczeństwa, planowo realizuje się budowę urządzeń wytwórczych, planowo kształci wykwalifikowane siły ludzkie, rozwija badania naukowe (ewentualnie kupuje gotowe licencje). Pozwala to w odpowiednich okresach zwiększać zdolność struktury gospodarczej do zaspokajania potrzeb przez stosowanie procesów technologicznych odpowiadających normom światowym, z uwzględnieniem wewnętrznych stosunków między relatywną obfitością pracy a relatywną szczupłością tzw. kapitału. Procesy produkcji odbywają się w warunkach zapewniających optymalną alokację środków oraz możliwe najlepszym międzynarodowym standardzie jakości (albowiem tylko w tych warunkach istnieje możliwość eksportu, niezbędnego do pokrycia koniecznego i rosnącego importu). Rozwój odbywa się „proporcjonalnie”, tzn. proporcjonalnie do potrzeb, do rzeczywistego zapotrzebowania. System cen oraz jakość wytworzonego produktu zapewniają jego sprzedaż, nie powstają zwalę produktów niezbywalnych, produkcja bowiem odpowiada z jednej strony sile nabywczej kupujących, z drugiej — ich skali preferencji. Skala preferencji nie jest, zresztą datą systemu, może być kształtowana, suwerenność konsumenta zaś polega tylko na tym, że może on towaru nie kupić, a bynajmniej nie na tym, że konsument, czyli tzw. rynek, dyktuje producentowi to, co ma on wytwarzać. Jeżeli producent rzuca na rynek nowy produkt, nie podlega dyktawom rynku, ale rynek stwarza, o ile produkuje towary, które konsument może i chce nabyć.

W gospodarce socjalistycznej kierunku rozwoju, waga poszczególnych galezi, tempo wzrostu produkcji w poszczególnych dziedzinach są planowane. Ponieważ wszystkie środki produkcji służą ostatecznie do wytwarzania dóbr i usług konsumpcyjnych, tempo i struktura ich rozwoju muszą być wewnętrznie zgodne z zaplanowanym wzrostem — teraz i w przyszłości produkcji dóbr i usług konsumpcyjnych, czyli „proporcjonalne”.

Centralny planifikator może forsować niektóre rodzaje konsumpcji, inne — hamować. Zawsze jednak musi wziąć pod uwagę, czy forsowane produkty będą kupione bez zacięć, czy hamowane galezie nie powodują strat ubocznych wynikających z zaniedbań wytwarzania dóbr i usług, na które istnieje „drzemający” popyt i których rozwój wywarłby dobroczynny strategiczny wpływ na pozostałe galezie, stwarzając m. in. korzyści zewnętrzne (bezpłatna korzyść uboczna).

Planowanie kierunków rozwoju (jak i tempa rozwoju) jest wysoce skomplikowane, ale problem ten może być rozwiązany w socjalistycznej gospodarce planowej nieporównanie sprawniej niż w gospodarce kapitalistycznej, gdzie motyw kapitalistycznego zysku, jako siła napędowa wzrostu, prowadzi do zaniedbywania najbardziej podstawowych „galezi”, zapewniających najlepsze zaspokojenie potrzeb, możliwe w danym etapie rozwoju.

WEKONOMII POLITYCZNEJ burżuazji panowała od dawna „teoria”, według której siłą napędową produkcji są ludzkie potrzeby, a konsument jest suwerenną siłą, dyktującą producentowi, co i ile ma wytwarzać. Należało to do świata fikcji,

DOKONCZENIE NA STR. 6

Ich wybór wartości jest najważniejszy

Pol. CAF

PROGNOZA PROGRAM PLAN STRATEGICZNY

WOJCIECH DUDZIŃSKI, ALOJZY GRABOWSKI

W dniach 19—22.06.1972 Centralny Ośrodek Doskonalenia Kadr Kierowniczych zorganizował drugie seminarium pt. „PLANOWANIE STRATEGICZNE W BRANŻY”. Program seminarium w zasadzie pokrywa się z pierwszym seminarium, o którym pisał W. Wowczuk (nr 24 ZG). W ciągu czterech dni zajęć uczestnicy otrzymali porcję skondensowanych informacji dotyczących prognozowania i programowania oraz istoty i treści planowania strategicznego w branży.

PUNKTEM wyjścia w procesie długookresowego planowania jest prognozowanie. Przez prognozę na ogół rozumiemy oparte na naukowych podstawach, przewidywanie najbardziej prawdopodobnego biegu lub obrazu zjawisk i procesów rozwojowych. Zgodnie z Uchwałą Rady Ministrów nr 150 z 1970 r. prognozy procesów społeczno-gospodarczych powinny stanowić materiał wstępny do opracowania pięcioletnich i długofalowych perspektywicznych planów społeczno-gospodarczych. Stwarzają one bowiem naukową podstawę kształtowania strategii gospodarczej w skali

całego kraju oraz poszczególnych resortów i branż.

*

DLA KSZTAŁTOWANIA koncepcji strategicznej branży zasadnicze znaczenie mają PROGNOZY dotyczące jej rozwoju oraz branż pozostających z nią w bezpośrednich silnych związkach. Ale również wielce użyteczne mogą być informacje wynikające z prognoz typu makroekonomicznego, jak np. z prognozy demograficznej, społecznej, ekonomicznej, czy rozwoju nauki i techniki.

Istotne znaczenie mają również informacje i prognozy o rozwoju interesujących branż galezi przemysłu w innych krajach, i to nie tylko w krajach wysoko rozwiniętych, ale również w krajach rozwijających się. Mają one szczególne znaczenie dla galezi i branż uczestniczących w obrocie międzynarodowym. Służą bowiem jako punkt odniesienia do porównań dokonywanych w celu zorientowania się, w jakim miejscu znajdujemy się w określonym czasie wobec krajów produkujących, a ponadto pozwalają na formułowanie koncepcji strategicznej dla przyszłych, prawdopodobnych warunków na rynkach międzynarodowych i podejmowania odpowiednich działań, dzisiaj, by mieć korzyści lub nie ponieść straty jutro.

Następnym etapem dochodzenia do planu strategicznego jest PROGRAMOWANIE. Program gospodarczy jest opisem zapotrzebowania na dobra i usługi oraz sposobów ich zaspokojenia. Do jego budowy wykorzystuje się między

DOKONCZENIE NA STR. 2

ORZECZNICTWO

**ODPOWIEDZIALNOŚĆ PZU
ZA WYPADEK SAMOCHODOWY
SPOWODOWANY PRZEZ
NIEUSTALONEGO KIEROWCĘ**

W wyniku najechania przez autobus Miejskich Zakładów Komunikacyjnych uległa uszkodzeniu taksówka należąca do Miejskiego Przedsiębiorstwa Taksówkowego.

Ergonomiczna analiza komunikacji wizualnej daje możliwość podniesienia informatywności układu, w której zawiera się aspekt nie tylko użytkowy, ale także estetyczny. Tak więc należy przyjąć, że wymogi estetyki będzie można w przyszłości uściślić tak przyrodniczo, jak i humanistycznie, posługując się ergonomią i semiotyką.

ZAGADNIENIE szkolenia kadry projektantów przemysłowych oraz właściwe gospodarowanie nią jest szczególnie ważne. Zawód projektanta form przemysłowych istnieje u nas zaledwie kilka lat.

Obecne szkolenie projektantów (włącznie na Wydziale Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie), jeżeli abstrahować od grafików opakowań i plastyków – twórców deseniów przemysłu włókienniczego, nie zaspokaja nawet 5 proc. zapotrzebowania naszego przemysłu. Poza tym brak dowodów, że ta deficytowa kadra istotnie jest nalezycie i racjonalnie wykorzystana. Pokutują jeszcze tu i ówdzie remanenty umysłowości anachronicznej w obecnym stadium rozwoju przemysłu, której obecność wymusi współpracę ze specjalistami, którzy nie reprezentują fachowości technicznej w ścisłym tego słowa znaczeniu.

Intensywny etap wzrostu naszej gospodarki wymaga uwzględnienia

momentów natury organizacyjnej, z których przykładem między innymi jest prawidłowe ustawienie kadry projektantów form przemysłowych w siatce etatów oraz zapewnienie im udziału w poszczególnych stadiach projektowania wyrobów w korzystnym klimacie społecznym współpracy z konstruktorami i technicznymi

cy z konstruktorami i technologami.

uwagi na temacie narady na około 2
stały, czas poświęcony na naradę jest
zei mierze czasem straconym.

Wypowiedzi wykazały, że przeciętnie kierownik wydziału ośrodków dyspozycyjnych. Jeden z respondentów z ośrodków dyspozycyjnych: ministerstwo, województwo, powiat, gmina, radę narodową, 3 komisje m. przewoźniczych, resortowego członka, komisję planu gospodarczego, wydział wydział organizacyjno-prawny, komitet wódka komisję związków zawodowych, komisję komiteu PZPR.

się, że niemal wszyscy kierownicy
dzienny plan pracy, który jednak real-
nie w 50%). Oznacza to, że połowa cza-
ści poświęcona na realizację własnych
drugą połowa musi być rezerwowana
wynikające z inicjatyw w zewn-
tomiast w pracy kierowników wy-
następuje nieduże rozczłonkowanie
Typowe wielkości to 10–11 zmian
ciągu dnia. Z drugiej strony jest
w korelacji z czasem poświęconym
które absorbują około 40% czasu,
jedna powieść w haśle. Niechże zmis-

*

W ankiecie: „Jak oceniasz efektywność swojej pracy?” — ocena w szkolnej wykazuje średnią 3,66. Można z tego wnioski, że kierownicy reprezentują tendencję umiarkowany optymizm. Ciekawostką jest również, że kierownicy zadowolonych efektywności swojej pracy:

- nieocenili wymienia zbyt dużą liczbę osób fizycznych,
- ocenili również dużą liczbę szczegółowych zadań, które na zbyt dużą liczbę konferencji
- ocenili jednocześnie zbyt dużą liczbę ko-
- ocenili akcyjność i niskie kwalifikacje per-
- ocenili niesłabnącą pracę przedmiot-

dzi o kolejność przyczyn utrudniającą osiągnięcie pełnej efektywności pracy, wyważone rozproszenie opinii, niemniej kierowników umieszcza na pierwszym miejscu nadmierną liczbę ośrodków dyskusyjnych oraz nadmierną liczbę konferencji

*

NAJBARDZIEJ TYPOWE WNIOSKI
FAJACE proponowane w odpowiedziach:

• koordynację między ośrodkami dysponującymi na wyniać pracy mają często wpływ w jednej sprawie różnych ośrodków dyspozycji też przewlekanie spraw zanim to stnia stanowiska.

• zaspokajanie pracowników wydziałów odch z poszczególnych odcinków pracy.

• członków prezydium i kierownictwo konkretnie organizacji pracy i zarządzania.

• systematycznej selekcji pracowników z różnych stanowiskach, eliminując niezaletachowych.

• stanowiska członków prezydium ze stanowiskami kierowników wydziałów.

• rolę kierowników oddziałów.

• leżbie narad, skrócić czas ich trwania.

• jakoś oraz ilość technicznych środków

można stwierdzić, że wnioski te wy-
nie do zwiększenia samodzielności,
ania systemu organizacyjnego, usta-
ch linii zależności i ograniczenia ko-
pracy.

Nr 28 (1086) - 9 VII 1972

